

Bạo hành gia đình ung nhọt của xã hội

Nguyễn Thị Tuyết Thanh

Tỉ lệ trẻ em gặp một trục trặc về tâm lý trong một giai đoạn nào đó ở nhiều quốc gia gần tương đương như nhau, khoảng 17%. Tuy nhiên, tại Việt Nam, do nhận thức chưa đúng, nhầm lẫn giữa SKTT với bệnh tâm thần phân liệt nên nhiều trường hợp được phát hiện và xử lý muộn. Những hành vi uống rượu, đua xe, hút thuốc... cũng không được cha mẹ nhìn nhận do căn nguyên từ sức khỏe tinh thần không tốt”[1].

Trong điều kiện nước ta hiện nay thì hoạt động chăm sóc sức khỏe tinh thần cho trẻ em ở nước ta vẫn còn là một vấn đề khá mới và xa lạ. Chúng ta chỉ mới nghiên cứu vấn đề này được vài năm trở lại đây. Nhưng cũng chỉ ở mức độ can thiệp để giải quyết hậu quả chứ chưa phải là ngăn ngừa.

Năm 2005 đã có một cuộc điều tra quốc gia về vị thành niên và thanh niên Việt Nam báo cáo cho thấy một tỉ lệ không nhỏ, khoảng 31% vị thành niên và thanh niên có một số trục trặc về tâm lý.

Theo báo cáo của Bộ công an thì cứ 2-3 ngày ở Việt Nam lại có 1 người chết có liên quan đến bạo lực gia đình.

Bạo lực gia đình hiện nay trở thành ung nhọt của xã hội, nó diễn ra ngày càng phức tạp hơn. Với rất nhiều nguyên nhân như tư tưởng độc đoán, gia trưởng, định kiến về giới kinh tế, thất nghiệp... ngoài ra còn do sự thiếu hiểu biết của một bộ phận người dân về pháp luật, bình đẳng giới, đã dẫn đến tình trạng gia tăng về bạo lực trong gia đình hiện nay. Bên cạnh đó, nhận thức của xã hội hiện nay về bạo lực gia đình vẫn còn nhiều hạn chế.

Nạn bạo hành trong gia đình diễn ra đều khắp ở cả nông thôn và thành thị. Tuy nhiên nếu ở nông thôn tình trạng bạo hành gia đình diễn ra thường xuyên với mức độ dễ thấy là cha, mẹ đánh đập, chửi mắng, miệt thị con công khai thì trái lại, ở thành thị, nạn bạo hành gia đình diễn ra âm thầm, kín đáo. Nhất là trong gia đình trí thức thì điều này càng khó nhận biết, vì họ thường sống hết sức hình thức, che đậy bằng một hình ảnh gia đình hạnh phúc, đầm ấm. Nạn bạo hành ở gia đình trí thức phần lớn là những nguyên do như không vâng lời, nhận thức kém, điểm thấp, thi trượt... họ miệt thị, cho rằng trẻ là một người thất bại, bỏ đi, là kẻ làm xấu hổ gia đình... Từ suy nghĩ chuyện cha mẹ cãi nhau, đánh con cái là chuyện nội bộ gia đình đã hình thành một thói quen có hại. Nhận thức sai lầm “thương cho roi cho vọt”, nhiều cha mẹ đã làm nhiều trẻ bị tổn thương nghiêm trọng. Nhiều trường hợp bạo hành bị giấu giếm, hoặc phủ nhận. Hơn nữa, hầu hết các vụ bạo hành gia đình khi bị đưa ra ánh sáng, và bị pháp luật trừng trị chỉ ở mức độ truy cứu trách nhiệm hình sự về tội cố ý gây thương tích. Đây cũng chính là nguyên nhân dẫn đến nạn bạo hành không suy giảm mà còn tăng lên.

Có thể thấy, hiện tượng bạo hành gia đình là một thực tế xã hội, nó đã có từ lâu đời, được xem là một trong những giá trị trong gia đình truyền thống. Vì vậy, không thể trong một lúc mà có giải quyết dứt điểm được, mà đòi hỏi phải có sự nỗ lực, tham gia của rất nhiều cấp, nhiều ngành, và cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các tổ chức đoàn thể và cộng đồng xã hội. Ngoài việc ban hành Luật phòng chống bạo lực gia đình, còn phải tiến hành đồng thời nhiều hoạt động, trong đó đặc biệt nhấn mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nhằm mục đích nâng cao nhận thức của lãnh đạo các cấp về tầm quan trọng của cuộc đấu tranh, ngăn chặn bạo lực gia đình. Hậu quả do nạn bạo hành gây ra, để lại cho trẻ là rất lớn. Nạn nhân của bạo hành sẽ bị thương tích về mặt thể chất cũng như ảnh hưởng về sức khỏe tinh thần. Nhiều trẻ phải mang thương tật suốt quãng đời còn lại. Về tinh thần, trẻ trở nên hoang loạn, thiếu tự tin, thụ động, buồn rầu, lo sợ. Dẫn đến tình trạng bị trầm cảm, trầm uất, ảnh hưởng không nhỏ về thân kinh: tâm thần, xa lánh mọi người... nguy hiểm hơn là có thể ảnh hưởng đến tính mạng nhiều trẻ tử vẫn vì bị tổn thương do bị cha mẹ la mắng, trách móc. “Bạo hành cũng làm trẻ không thể phát

triển về thể chất một cách bình thường. Trẻ có thể trở nên còi cọc, chậm lớn, đau bụng, rối loạn tiêu hóa, nước da tái, môi nhợt nhạt, ánh mắt đờ đẫn bạc nhược hoặc hung dữ...”[2].

Trong điều kiện như hiện nay thì để hạn chế vấn nạn bạo hành trong gia đình cần tuyên truyền thông tin thông qua phương tiện thông tin đại chúng, câu lạc bộ cộng đồng, tổ chức nhiều buổi nói chuyện và trao đổi, mở các dịch vụ tư vấn miễn phí để phục vụ nhằm nâng cao nhận thức của chính quyền và nhân dân địa phương về bình đẳng giới và quyền trẻ em từ đó thay đổi thái độ của họ nhằm ngăn chặn bạo lực gia đình đối với trẻ em, vì điều này sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng đến chất lượng giống nòi của đất nước.

Hiện nay những thông tin về Sức khỏe tinh thần đã được công bố rộng rãi trên các phương tiện thông tin báo, đài... có thể tìm thấy trên các website về chăm sóc trẻ em. “Gia đình ở các vùng ngoại thành và nông thôn có thể tìm kiếm qua tài liệu mới nhất Làm cha mẹ tốt được gửi về cơ sở do Viện nghiên cứu DS-GĐ và TE cùng tổ chức Cứu trợ TE Thụy Điển (SCS) công bố năm 2007. Đầu tháng 12, SCS cũng đã ký kết với website làm cha mẹ (lamchame.com) cùng TT nâng cao năng lực cộng đồng (CECEM) cung cấp biện pháp chăm sóc tinh thần cho trẻ bằng kỹ luật tích cực thông qua mô hình CLB làm cha mẹ. Tuy nhiên, bước đầu chỉ mới thực hiện ở nội thành Hà Nội”[3].

Hy vọng trong một tương lai không xa, đề án tổng thể về chất lượng dân số quốc gia và sự giúp đỡ của một số dự án Quốc tế sẽ tạo ra nhiều mô hình giúp chăm sóc Sức khỏe tinh thần trẻ em tốt hơn nữa. Tuy nhiên, đó là những bước đi khá vĩ mô liên quan đến đào tạo nguồn chuyên gia tâm lý trẻ em, xây dựng mô hình can thiệp sức khỏe tinh thần dựa trên cơ sở khoa học. Còn trước mắt thì trách nhiệm này thuộc về cả gia đình, nhà trường và xã hội. Cần phải thông tin tuyên truyền về tác hại của bạo hành gia đình để mọi người biết từ đó mà tránh. Đối với trẻ em, để có một sức khỏe tinh thần tốt, thì điều cần nhất là trẻ phải được nuôi dưỡng trong một môi trường lành mạnh, chan hòa tình yêu thương của cha và mẹ đối với con cái, trẻ phải được tôn trọng và được coi học hành là một sự hưởng thụ. Cần lên án các hành vi bạo hành trẻ, dù ở mức độ thấp nhất. Trẻ phải nhận được sự yêu thương, chia sẻ để trẻ có thể lớn lên biết chia sẻ, yêu thương và sống vị tha, đầy lòng nhân ái.

[1] *Sức khỏe tinh thần trẻ em - Vấn đề của chất lượng dân số* Bài viết của **Hà Dương** Trích báo **Hà Nội mới**, Số 13957, ra ngày 25-12-2007

[2] Bài phỏng vấn của VnMedia với giáo sư Nguyễn Viết Thiêm - Phó chủ tịch Hội Tâm thần Học Việt Nam, Chủ nhiệm bộ môn tâm thần trường Đại học Y Hà Nội. Thứ sáu, 18 Tháng một 2008.

[3] *Sức khỏe tinh thần trẻ em - Vấn đề của chất lượng dân số* Bài viết của **Hà Dương** Trích báo **Hà Nội mới**, Số 13957, ra ngày 25-12-2007.